

KIẾN THỨC BẢN ĐỊA TRONG TRỒNG LẠC CỦA NGƯỜI HƯƠNG SƠN

**Nhóm nghiên cứu: Cán bộ thực địa
SPERI**

Đặt vấn đề

- Hương sơn chủ yếu là đất đồi núi thấp, xen lẫn có các gò đồi và bãi bồi hay còn gọi là vùng đồng bằng nhỏ hẹp.
- Khí hậu có 4 mùa tương đối rõ rệt; lượng mưa trung bình năm 1800 – 2000mm, tập trung nhiều vào tháng 7- tháng 10; Mùa hè tương đối nắng và có ảnh hưởng của gió Lào khắc nghiệt.
- Cơ cấu cây trồng có 3 loại chủ yếu
 - Đất đồi núi cao (trồng rừng, cây ăn quả, đất trồng sắn, ...)
 - Đất gò đồi và đất bằng (đồng bằng) khô: Trồng cây hoa màu: Ngô, lạc, đậu, khoai,...
 - Đất vùng trũng có nước (cả năm, nửa năm): trồng lúa, đậu, lạc...

I – Chọn lọc để làm giống

- Sau khi thu hoạch lạc
- Tách lạc ra
- Phơi dưới ánh nắng 3-4 ngày (nắng nóng)
- Chọn những củ lạc đều nhau và vỏ có màu sáng. Thông thường người ta hay chọn củ lạc đôi để làm giống.
- Sau khi chọn xong phần lạc giống thì tiến hành phơi lại cho thật khô (tróc vỏ lụa), sau đó cho vào nơi bảo quản (nơi cất thường là chum có lót lá xoan đầu; hoặc là bao tải có lót túi bóng bên trong)

II – Ươm giống

- Bóc lạc ra
- Chọn tuyển lạc hồng ra (chọn những hạt mà có mắt trắng).
- Đun nước nóng khoảng 60 độ; đổ vào chậu, cho lạc vào khuấy đều cho tới khi nước nguội thì thôi.
- Tiếp tục ngâm
 - Cách 1: Ngâm 5 tiếng, vớt ra rửa kỹ cho hết nước nhớt; để nhỏ nước; cho vào ủ; khi ủ không được sử dụng túi bóng mà phải dùng túi tải để hút nước; nếu về mùa lạnh thì phải giữ ấm cho lạc (phải giữ nhiệt). Sau khi ủ 2 ngày lạc sẽ nảy mầm; đưa đi tra.
 - Cách 2: Ngâm 8 tiếng, vớt rửa kỹ; đổ ra nông cho thật ráo nước; Sau đó ủ như ở cách 1; Sau 2 ngày thì nó sẽ mọc.
 - Chú ý: Hiện nay người dân chủ yếu là sử dụng cách 1

III – Chuẩn bị đất

- Có nhiều giai đoạn
 - Cày đất phơi ải
 - Cày xào đất
 - Bừa xát nhỏ đất
 - Chuẩn bị gieo hạt và bón vôi 50kg vôi vò sò/1sào
 - Cày, bừa
 - Xát, trang cho mịn đất “Càng nhỏ đất từng nào thì càng tốt chừng đó”
- Lên luống
 - Yêu cầu phải căn cứ hai đầu để cho thẳng: Có một cánh vọc (tác dụng để chia đất rãnh cho bằng nhau để mình vét luống cho dễ)
 - Bắt trâu bò bừa quây một lượt trên bề mặt luống đó để cho quá trình mình vét lên nếu không được bằng luống thì sẽ bằng trên mặt luống.
 - Tróc hàng và tra lạt

IV - Bón phân

Phân lạc phải chuẩn bị rất kỹ công (có sự chuẩn bị từ trước)

- Dùng phân chuồng hoai mục trộn với lân lân thao (2.5 – 3 tạ/sào phân, 30kg P)
 - Bón phân chuồng rãi theo hàng lạc
 - Lưu ý (nếu như phân ướt cần lấp một lớp đất mỏng rồi mới tra hạt giống xuống)
 - Trường hợp phân ướt và to (không chuẩn bị được phân trước) thì khi cày lần 2 xong vãi phân trên đất, cày, bừa và tróc hàng.
 - Vì: Nếu không làm như vậy thì khi tra hạt lạc sẽ bị thối (lầy hạt lạc)
- Khi tra hạt bón 10kg phân NPK rãi dọc theo hàng lạc

V-Gieo hạt

- Mỗi bụi 1hạt
- Bụi cách bụi 12-15cm
- Hàng cách hàng 30cm
- Trung bình 10kg/sào
- Khi gieo một số gieo trực tiếp, một số người gieo mầm.
- Nếu khi gieo lạc khô thì dầm thoải mái; còn lạc ươm mầm thì không để mầm dài quá vì khi lấp đất dầm nó sẽ dễ bị gãy mầm.
- Khi gieo cần phải cúi xuống, để hạt xuống sát đất cho nó thẳng với hàng, để khi vùn luống được dễ dàng hơn.

VI - Làm cỏ

- Khi cây lạc được 20 - 25 ngày tiến hành xới cỏ đợt một (xới phá váng); xới cách xa gốc.
 - Nếu gần gốc, rễ đang yếu thì nó sẽ bị chết, đặc biệt khi gặp trận mưa thì nó sẽ bị chết ẻo
- Sau 15 ngày từ đợt 1 (lạc 45-50 ngày) tiến hành xới cỏ đợt hai. Nhổ hết cỏ trong gốc, xới vùn vào gốc.
 - “Đợt 1 xới ra, đợt 2 xới vào”
- Sau khi Lạc có hoa giả (hoa bói-hoa đợt 1) và hoa đợt 2 bắt đầu héo thì tiến hành vùn đất vào gốc. Sau đó là xong chờ tới ngày thu hoạch

VII – Thu hoạch

- Khi lác đến 115-120 ngày tiến hành thu hoạch
- Nếu mưa nhiều và thu hoạch muộn thì lác sẽ bị nảy mầm.
- Thu hoạch xong, xén bờ ở ngoài ruộng sau đó khô thì tách ra và bờ khô cho tới khi tróc vỏ lụa.

VIII – Bảo quản

- Cho vào chum
- Nếu cho vào bì thì lớp phía trong có một lớp túi bóng
- Cát nơi khô ráo, tránh chuột phá.

IX – Một số lưu ý

- Đất khô, làm mịn
- Phân chuẩn bị hoai mục
- Xới cỏ đợt 1 xới nông, không xới gần gốc
- Khi vùn lúc nào hoa đợt 2 héo thì bắt đầu vùn
- Đất trồng lạc cần bón vôi (nếu đất chua)
- Lạc ươm mầm không nên để quá dài
- Bảo quản nơi khô ráo và thật khô (tróc vỏ lụa)